

VårKultur 2017

Speglingar. Kultur över generationsgränser

Tankar, erfarenheter och idéer

www.varkultur.fi

*Leende, lockande gryning.
Plötsligt middagstid.
Skymningen kommer sakta smygande.
(barndom, medelålder, pensionsålder)*

VårKultur är ett samarbete mellan Sydkustens landskapsförbund r.f. och kultursektorerna i Pargas, Åbo och Kimitoön. Målet med det årliga projektet, som startade 2007, är att samarbeta kring nya verksamheter, att utbyta idéer och ge synlighet för aktörer genom att lyfta fram ett tema och ordna olika evenemang, diskussioner och seminarier. Tillsammans med föreningar, konstnärer, organisationer och andra kulturaktörer förverkligas programmet.

Temat för 2017 var Kultur över generationsgränser. I det här häftet har vi samlat idéer, tankar och erfarenheter. Ta gärna kontakt för mera information!

Kontakt

Sydkustens landskapsförbund, www.sydkusten.fi

Strandvägen 24, 21600 Pargas

Lena Långbacka, platschef

044-544 3348, lena.langbacka@sydkusten.fi

Åbo stads fritidssektor, www.turku.fi

Åbo stadsbibliotek, Slottsgatan 2, 20100 Åbo

Anna Edgren, kulturkoordinator

040-180 4515, anna.edgren@turku.fi

Pargas stads kultursektor, www.pargas.fi

Strandvägen 28, 21600 Pargas

Ann-Sofie "Fia" Isaksson, kulturchef

050-596 2601, fia.isaksson@pargas.fi

Kimitoöns kommuns kultursektor, www.kimitoon.fi

Arkadiavägen 3, 25700 Kimito

Hanna Mehtonen-Rinne, kultursekreterare

040-751 9836, hanna.mehtonen-rinne@kimitoon.fi

Innehåll

Inledning.....	5
Generationsöverskridande arbete på servicehus – Rum för mångfald och människomöten	6
Tillsammans över generationsgränserna	8
Kulturmöten mellan generationer - Sagt under VårKultur 2017	9
Konkreta idéer	12
Gröna tummar	12
Barn- seniorträffar på seniorboende.....	13
Fotografera med nålhålskamera	14
Lekstunder för stora och små	15
Mina 100 vänner	16
Minnesboksverkstäder	18
Seniorer möter en skolklass.....	19
Läs och dramatisera sagor	22
Tårtverkstad	20
Flera idéer och förslag	22
Litteraturtips.....	25
Kontaktuppgifter	26
Kulturaktörer	28
Ett samtal om generationer.....	32

Vedbacken

Mammas blick vakar, medan morfar hugger och Amos radar.

(Amos 2014, mamma 1979, morfar 1956)

Inledning

VårKultur är ett kultursamarbete i Åbo och Åboland som startade 2007. Varje år väljs ett nytt tema som lyfts fram på olika sätt.

2017 var temat **Speglingar. Kulturmöten över generationsgränser**. Målet var att pröva nya typer av generationsöverskridande möten och att fördjupa kontakten mellan olika grupper. Mycket har det handlat om barn och seniorer, delvis för att de grupperna är relativt lätta att nå men också för att vi ville skapa forum för generationsmöten för alla dem som inte har sina egna familjemedlemmar nära.

I det här häftet har vi samlat erfarenheter av generationsöverskridande kultur, i text och bild. Här finns funderingar kring generationsbegrepp och guldkanter, här finns 9-ordsnoveller kring generationstemat, här finns goda exempel, tips och idéer, men också tankar kring utmaningar och svårigheter som man kanske stöter på. Hur når vi ut? Hur får vi vuxna att släppa loss? Hur ska vi hitta tid för denna verksamhet när tidtabeller och scheman är så olika för olika grupper?

Vi har också funderat på begrepp: vem känner sig träffad som t.ex. senior, pensionär eller vuxen? När vi ordnar något för människor som bor på ett boende eller går på dagis/i skola är det ganska lätt att få kontakt. Men så fort vi ska nå allmänheten så måste vi hitta de rätta sätten att nå målgruppen.

Det talas rätt ofta om att kulturen erbjuder en guldkant i tillvaron. Vi som jobbat med generationsöverskridande möten under VårKultur skulle önska att vi inte behövde använda det uttrycket utan att alla dagar vore meningsfulla. Målet är att kulturen ska finnas med som en naturlig del av vardagen. Likaså borde möten mellan generationerna våra något som bara sker, utan större åthävor, projektmedel eller stora organisationer.

Vi hoppas att de erfarenheter vi fått under årets VårKultur kan inspirera flera möten där olika generationer skapar tillsammans, utbyter tankar och idéer och lär sig av varandra. Att det blir flera satsningar på att skapa förutsättningar för generationsöverskridande kultur. Att daghem, skolor, äldreomsorgen och andra instanser ser värdet i dessa möten så att de småningom blir en del av vardagen. Att det går att bygga vidare på tidigare lärdomar så att det i fortsättningen inte krävs så stora arrangemang, utan att det är lätt och naturligt att träffas och umgås eller skapa tillsammans.

För det är tydligt – alla som har varit med i år har upplevt mervärdet av att träffas och umgås över generationsgränserna. VårKultur har bjudit på mycket glädje och glada miner, inspirerande möten samt minnesvärda stunder.

Med hopp om många kulturupplevelser och samvaro över generationsgränser i fortsättningen!

Lena Långbacka
Koordinator för VårKultur 2017

Generationsöverskridande arbete på servicehus

– Rum för mångfald och människomöten

Johanna Slotte

Kulturkoordinator, kulturpaletten

050-324 9464, johanna.slotte@hemmet.fi

Hur jobba generationsöverskridande på servicehus? Tar man det enkla svaret på frågan blir det: vardagen är redan full av möten mellan generationer. På ett servicehus möts gamla människor och yngre människor ur vårdpersonalen varje dag, och de anhöriga som går och kommer tillhör även de en annan generation. Dessutom kan de gamla som bor på servicehus i sig representera flera generationer, då ett serviceboende kan hysa både 70-åringar och 100-åringar samtidigt.

Inom ramarna för ett 100 år av ungdom -projekt har vi undersökt generationsmöten på servicehus under hösten och våren. I Åbo har en grupp pensionärer besökt en närliggande skola och diskuterat bland annat moderna ord och uttryck och hur det egna rummet ser eller har sett ut. Diskussionerna och skratten har varit livliga och barnen och seniorerna har överraskande snabbt lärt känna varandra – att möten mellan barn och seniorer snabbt utvecklas till möten mellan människor på individnivå är betecknande för de flesta program som har ordnats. På ett annat servicehus har en skolklass kommit på besök och gjort konstverk tillsammans med pensionärerna.

Att träffa barn skapar glädje i stunden och väcker också egna minnen från barndomen för seniorerna. När ett servicehus besöktes av en grupp daghemsbarn, som tillsammans med två lekledare gjorde vänskapsarmband tillsammans med pensionärerna och en annan gång lekte

namnlekar tillsammans med pensionärerna, dök dittills slumrande minnen upp hos de äldre. En dam berättade om flytten till en främmande stad. Hennes väg fram till att formulera sin barndom var gripande att följa; hon talade trevande med ord som inte riktigt ville komma till henne, men hon var samtidigt ivrig med yviga gester – *den här berättelsen vill jag berätta, det här är viktigt för mig!*

I ytterligare en grupp får seniorerna träffa en skolklass från en närliggande skola och odla tillsammans. Det odlas både blommor och sådant som kan hamna på den egna tallriken. Hittills har tre träffar hållits: en där barnen och seniorerna har presenterats för varandra, en där de har sått och en där de har inspekterat resultatet av sådden. Träffarna kommer att fortsätta på veckobasis under våren och både skolklassen och seniorerna för odlingsdagbok. Men det är inte bara grodden som diskuteras:

- *Oj, vad du har vackert hår!*
- *Sa du att du har vackert hår?*
- *Nej, DU har vackert hår!*
- *Haha, tycker du det? Det här som är så grått! Det där var snällt sagt, hördu!*

De möten som sker mellan större generationsklyftor av icke-professionell natur – som mellan seniorer och dagisbarn – är ofta sporadiska och projektbaserade till sin natur. Det är synd. Att leva i mångfald också till åldersstrukturer sett är berikande. Det kan jag intyga, efter att ha följt dessa möten mellan dagisbarn, skolklasser och seniorer. Och jag kan intyga det också på ett personligt plan: mina mor- och farföräldrar dog tidigt, när jag var i tonåren. Därför visste jag inte hur mycket jag har saknat umgänge med också äldre människor innan jag började jobba med kulturprojekt i äldreården. Att umgås, samtala eller bara vara i stunden tillsammans med äldre är oerhört berikande – så är ju de flesta människomöten där olika erfarenheter möts.

Så för att återgå till frågan om hur man kan jobba generationsöverskridande på servicehus? Mina erfarenheter sammanfattar det till: skapa rum för *möten* mellan människor. Vad det innebär att *möta* en annan människa är svårt att beskriva, det har en djupare klang än att bara befinna sig i samma rum. Det kan handla om att *se varandra*, om ömsesidig respekt. Det kan handla om att skapa *möjligheter att lyckas* och tryggheten att *våga misslyckas* tillsammans.

Det har varit otroligt fint att följa det generationsöverskridande arbetet på servicehus och skolor i nejden. Jag hoppas att nya samarbeten uppstår och med tiden blir en del av vardagen, men också att ”medelåldringar” vågar ta steget in på ett servicehus, t.ex. som volontärer. Att vara frivillig ger också upphov till möten mellan generationer. Och framförallt: möten mellan människor.

Tillsammans över generationsgränserna

- ur Sydkustens blogg, våren 2017

Var och när möts olika generationer? Hur ofta skapar vi tillsammans, utbyter tankar och åsikter, jämför förr och nu, lär oss av varandra? Ett generationsmöte kanske sker på vedbacken, som här i novellen på nio ord: *"Mammas blick vakar, medan morfar hugger och Amos radar."*

Kanske en träff är organiserad, där t.ex. en dagisgrupp besöker seniorer på ett äldreboende. Oberoende av formen, så är generationsmöten värdefulla och vi har mycket att lära av varandra.

Under våren har det skett många värdefulla möten. Tillsammans har olika generationer bakat fantasitårter, lekt gamla och nya leker, rimmat och sjungit, skrivit minnesverser, läst sagor, spelat teater, fotograferat med kaffepaket, odlat, jämfört livet förr och nu. Det har varit många glada stunder, många nya lärdomar, många insikter. Att skapa nya former av aktiviteter och möten på lika villkor kräver ett visst mod, vilja och engagemang, planering och förberedelser samt förmåga att ta hänsyn till olika behov, men definitivt värt "besväret".

Första gångerna kan träffarna vara lite trevande. Det kan också finnas praktiska svårigheter och hinder, det är t.ex. inte alltid så lätt att hitta tidpunkter som passar olika grupper.

Förväntningarna kan vara olika och det kan hända att någon är rädd för att göra bort sig. Men när murarna är rivna och allting fungerar är det otroligt givande, förståelsen för varandra ökar och alla parter får perspektiv på livet. Vi är alla präglade av den tid och det sammanhang vi lever i, men i mötet med andra kan vi också se likheterna. Som den grupp som samlade 100 vänner i en åboländsk vänbok och konstaterade att likheterna mellan människorna var mera slående än olikheterna mellan olika generationer.

Jag har under våren haft förmånen att följa med en del av aktiviteterna och det är slående hur mycket glädje de fört med sig. I utvärderingen kan man bland annat läsa: - *Otroligt värdefull verksamhet och då det lyckas är alla parter lyckliga och det ger massor för en lång tid framöver! Alla generationer sitter på kunskap som är viktig för alla övriga generationsgrupper.*

Lena Långbacka

Platschef, Sydkustens landskapsförbund

Kulturmöten mellan generationer

- Sagt under VårKultur 2017

Lena Långbacka, Sydkustens landskapsförbund

044-544 3348, lena.langbacka@sydkusten.fi

www.sydkusten.fi

”Generationsmöten är alltid värdefulla”

- Det är otroligt värdefull verksamhet och då det lyckas är alla parter lyckliga och det ger massor för en lång tid framöver! Alla generationer sitter på kunskap som är viktig för andra generationsgrupper, "ju mer vi är tillsammans, desto gladare vi blir"!
- Förhoppningen är att vi i fortsättningen tar in flera generationer i vanlig verksamhet och att vi tänker på hur viktiga generationsmöten är utan att utlysa det som något speciellt. Det är litet som med genusproblematik, det är en rikedom som arrangörer kan ösa ur, man behöver inte alltid ha det som huvudtema...
- Det borde göras mera för att öka förståelsen mellan olika generationer och minska fördomar. Bra att samarbeta mera med olika grupper – ett bra sätt för deltagarna att vidga sitt perspektiv.
- Verksamhet som väcker minnen leder ofta till diskussioner om gamla tider.
- Det behöver verkligen satsas på generationsmöten också i framtiden. Är otroligt givande och värdefullt för alla parter. Det behövs mera aktivitet och verksamhet där man spenderar kvalitetstid tillsammans. Man glömmer ibland att det inom en familj finns olika generationer som kunde prata mera med varandra i stället för att de äldre bara övervakar de mindre eller de unga tror att de äldre bara är gamla och ointressanta...
- Generationsöverskridande verksamhet är alltid möjligt, oavsett tema: VårKultur kunde i fortsättningen omfatta hela regionen och alla åldrar.
- Diskussioner barn – seniorer kan leda till nya diskussioner också inom egna familjen (sådan man kanske inte annars pratar så mycket om). Barnen blir intresserade, seniorerna kommer att tänka på sin egen barndom och vill berätta också åt egna barn och barnbarn.

”Försök få med flera olika generationer”

- Kom ihåg att inkludera flera generationer och ta vara på att också arrangörerna ofta representerar olika generationer.
- Speciellt ungdomar glöms ofta bort och är rätt missförstådda. Också ungdomar- dagisbarn lär kunna vara ett lyckat koncept.
- Vi ska komma ihåg att det finns många andra generationer än barn och seniorer. Jag skulle gärna ha sett mera aktiviteter som involverar olika generationer. Ibland kan det dock vara svårt att hitta aktiva i arbetsför ålder eftersom de ofta har fullt upp.
- Man borde bredda begreppet generationer och involvera flera.

”Det är svårt att nå ut med information”

- Det är svårt att nå ut till allmänheten, speciellt med verksamhet som inte är bekant.
- Skolbesök hade förvånansvärt liten effekt.
- Det är utmanande att nå andra målgrupper än dem man annars jobbar med. Eventuellt kan man nå mor- och farföräldrar via barngrupper, men att nå övriga seniorer och få dem med på verksamhet med främmande barn är svårt.
- Program som har riktat sig till etablerade grupper och inbjudna lyckats.

”Olika tidtabeller och rutiner utmanar”

- Seniorer och barn har ofta olika rutiner och fasta tidtabeller gällande t.ex. mat och sömn, vilket gör att det kan vara svårt att hitta tider som passar båda grupperna, till och med när man är i samma hus. Dagisbarn är oftast aktiva på förmiddagar, medan äldre hellre har verksamhet på eftermiddagar.
- För barngrupper är det bäst med aktiviteter på förmiddagar. Vill man ha med mor-/farföräldrar är många av dem på jobb just då.
- De vuxna som är aktiva och intresserade är ofta engagerade också i annat. VårKultur 2017 ordnades samtidigt som både revy i Pargas och kommunalval, vilket påverkade deltagandet.

”Vuxna vill ofta hellre hjälpa och se på än delta”

- Det kan vara utmanande att få de vuxna med på noterna och delta på samma villkor som barn. Ofta vill de bara hjälpa till eller se på och låta barnen ta plats.
- Det kan vara svårare att nå den äldre generationen. Dagisbarn är vanare att leka och göra som personalen säger.
- Man måste se till att engagera de vuxna i att delta, inte bara hjälpa, de äldre tenderar vilja titta på snarare än att göra själv.
- Fokusera på ”lära känna”-lekar och gör deltagarna bekväma med varandra, de tenderar dras till jämnåriga.

”Planera väl och ha tydliga roller”

- Planering och förberedelse är A och O så var väl förberedd, och prata på förhand med de som involveras. Planera ordentligt men realistiskt.
- Det är bra med jämna grupper mellan olika generationer och en tydlig plan på vad man ska göra och vad olika grupper kan bidra med.

- Tydlig rollfördelning är viktig.
- Klargör processen redan från början: vad händer nu, vad kommer att hända senare, vad förväntas du göra om du deltar i aktiviteten? Att veta vad som kommer att hända och på vilket sätt man förväntas delta skapar trygghet och öppenhet för det som komma skall.
- Det är viktigt med tydligt syfte och klar rollfördelning i generationsöverskridande verksamhet. Man behöver definiera vilka rollerna är och vem som gör vad (och varför).
- Se till att de olika generationsgrupperna känner sig viktiga och gör syftet med verksamheten tydligt.

Ge tillräckligt med tid och beröm åt alla.

- Barn i åldern 9-12 år kan ofta mer än man tror.
- Beakta olika generationers behov och intressen. Ha inte för bråttom och låt situationen leva enligt gruppens humör och idéer även om du själv har ett visst program planerat. Speciellt då man mixar barn och seniorer måste man hålla i minnet att programmet inte får vara för barnsligt och att man ska kunna utnyttja varandras färdigheter. En ytterst viktig del i barn- och seniorsamarbete tycker jag också är att ta bort föreställningen om att när dagisbarn besöker äldreboenden så ska de uppträda...

Konkrete idéer

Gröna tummar

Johanna Slotte, Stiftelsen Hemmet
050-324 9464, johanna.slotte@hemmet.fi

Barn och seniorer odlar tillsammans.

Vad behövs?

Odlingsredskap: krukor, mylla, frön...

Tidigare erfarenheter

Barnen och seniorerna har verkat trivas tillsammans och tycka att odlingen är intressant. Det är spännande att vänta på slutresultatet och se vad som växer fram. En del av växterna har kunnat användas i köket.

Bra att tänka på

Kom ihåg tydlig kommunikation och tydlig arbetsfördelning när det gäller att t.ex. införskaffa frön eller verktyg, mm. så att allt som ska göras blir gjort.

Barn- seniorträffar på seniorboende

Andrea "Gea" Schmidt, ledare och koordinator

040-564 9002, gea_fi@suomi24.fi

Regelbundna träffar mellan dagisbarn och boende på Hemmet, på Hemmet, där all planerad aktivitet görs tillsammans och varje träff innefattar sång, lek och kreativt skapande av olika slag. Målet var att skapa dialog och kontakt över generationsgränserna.

Erfarenheter under VårKultur 2017

Det lyckades så bra så att projektet kommer att fortsätta åtminstone en tid på Hemmet. Dessutom ska en grupp starta på Wiléns i maj. Alla parter fick positiv energi av våra möten och ett värdefullt utbyte över generationerna skedde varje gång!

Utmaningar

Utmaningar finns det alltid då en grupp bestående av många olika personer ska hitta sin dynamik. Utrymmet var inte optimalt och en stor utmaning fanns i att seniorerna var så ostadiga på sina ben så att största delen av aktiviteterna måste ske sittande. Utomstående personer kunde ibland rubba dynamiken så det är viktigt att i förväg kommunicera om vem som deltar och hur.

Bra att tänka på

Det är viktigt att träffas många gånger så att parterna börjar känna varandra. Personal och verkstadsledare måste tydligt kommunicera om behov och spelregler. Tidtabeller och annat praktiskt ska vara tydligt och klart. Eftersom flera parter är involverade och flera tidtabeller skall matcha måste koordineringen skötas av en person och i god tid innan allt körs igång. Vid hälsoepidemier måste träffar annulleras då seniorernas motståndskrafter är svagare än barnens!

Mera information

Anna Edgren, Åbo stad/fritidssektorn, 040-767 9085, anna.edgren@turku.fi

Johanna Slotte, Stiftelsen Hemmet, 050-324 9464, johanna.slotte@hemmet.fi

Fotografera med nålhålskamera

Hans G Hästbacka

0400-381 513, hansghastbacka@hotmail.com

Deltagarna får låna kameror, dvs. papplådor som är gjorda av t.ex. gamla kaffepaket. Med kamerorna går man ut i närmiljön för att fotografera. Bilderna framkallas direkt till negativ-bilder i "gammaldags" mörkrum. Efteråt skannas bilderna in och konverteras till positiva bilder. Bilderna kan ställas ut i lämpligt utrymme och utställningen kan gärna inledas med festlig vernissage. Passar alla åldrar.

Vad behövs?

Utrymme som kan mörkläggas till mörkrum. Tillgång till rinnande vatten.

Erfarenheter under VårKultur 2017

I mörkrummet, under framkallningsprocessen, var det vanligt att den äldre generationen började berätta för den yngre generationen om hur det var "förr i världen" när man fotograferade "på riktigt" och hade ett eget mörkrum. Åtminstone verkade de som deltog att trivas tillsammans med att fota med kaffepaketen. Speciellt framkallningen blev ett spänningsmoment. Hade de verkligen fått med det som de tänkt sig på fotot eller...

Utställningen skapade en känsla av samhörighet och stolthet.

"Roligt att testa, kan bli förvånansvärt fina bilder, man ser på omvärlden med andra ögon genom kameranlinsen. Med nålhålskamera är det svårare att veta hur bilden kommer att se ut."

Nålhålskamerabilder tagna under evenemang i Nagu och utställning i Nagu bibliotek.

Bra att tänka på

Fotograferingen sker utomhus och passar utmärkt att göra i par, t.ex. två olika generationer, eller små grupper. Vädret och ljusförhållandena är avgörande för hur länge man ska exponera motivet, så det behövs tydliga instruktioner för det. En kamera = ett fotografi, därefter framkallas bilden i mörkrummet. Vill man pröva på nytt, behövs en ny kamera.

Tips

Fota tillsammans med vanliga kameror eller med telefoner. Jämför bilderna med nålhålskamerabilder. Fotografera samma motiv med olika kameror. Gör utställningar/collage. Diskutera bilder, se på gamla foton och diskutera.

Lekstunder för stora och små

Andrea "Gea" Schmidt

040-564 9002, gea_fi@suomi24.fi

Äldre och yngre leker gammaldags och nyare lekar tillsammans. Lekstunderna anpassas till utrymmet (ute/inne) och till deltagarnas ålder.

Erfarenheter under VårKultur 2017

Lekstunderna lyckades fint. I den första träffen med dagisbarn deltog en mormor och hon var lekglad och verkligt populär. Vid den andra träffen med två familjedagvårdsgrupper hade alla barn far- eller morföräldrar med. Barnen lekte visserligen mera än den äldre generationen men vi var ändå samlade och gjorde en del saker tillsammans. Lekstunderna var en påminnelse om att vi än idag leker liknande lekar som för 50 år sedan och att vi alla har ett lekglatt barn i oss bara vi vågar "släppa ut det"!

Utmaningar

Den största utmaningen är att få vuxna att våga leka och släppa loss! Men det går! Men före det är det utmanande att locka med de vuxna till lekstunden.

Reflektioner

En annan gång skulle jag göra mera reklam med kanske inbjudan via dagis/dagvårdare till hemmen. Jag skulle också diskutera tidpunkten i förväg.

Alla kan leka och den äldre generationen sitter på enorma lekskatter som håller på att falla i glömska både på skol- och hemgårdar men också från lekkulturen överlag!

Tips

Att leka tillsammans är ett ypperligt generationstema och att spela är också att leka, vilket skulle kunna vara en idé för framtiden, t.ex. spelkvällar för olika åldrar.

Mera information

Lena Långbacka, Sydkustens landskapsförbund

044-544 3348, lena.langbacka@sydkusten.fi, www.sydkusten.fi

Mina 100 vänner

Yrkeshögskolan Novia/Utbildningsprogrammet för samhällspedagoger
Cathrin Nyholm, Heidi Karhu och Tove Nylund, tovenylunds@gmail.com

Frågor till 100 åbolänningar samlade i en bok enligt modell från traditionella "Mina vänner"-böcker. Publicerades också på nätet.

Erfarenheter under VårKultur 2017

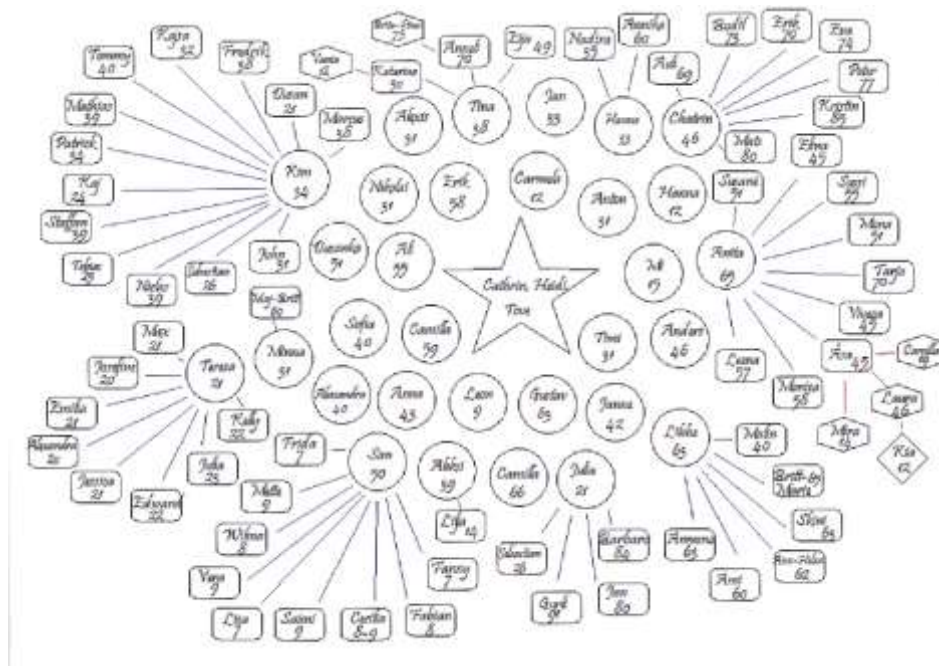
Deltagarna fick en ny upplevelse och fick känslan av att vara uppskattade.

Barn var ivriga att vara med och väntade att få se den klara produkten!

Deltagarna fick känna sig som en viktig del av något större och de tyckte att det var roligt att se svaren från de olika generationerna.

Bra att tänka på

En annan gång skulle vi reservera mera tid för insamling och då kunna samla fler svar personligen eftersom människor så lätt glömmer att svara eller skjuter upp det om de tänker att de ska svara när de hinner.

"Karta" över dem som medverkade i boken.

Bokens frågor:

Namn, Ålder, Familj, Favoritmat, Intressen, Drömyrke, Det här gör mig glad, Jag gillar inte, Smultronställe, En bra vän är...

Och kontentan var att det verkade finnas mera likheter än skillnader mellan generationerna för det var rätt mycket som gick över generationerna och rätt lite som var typiskt för en viss generation.

Förord

Vad händer när man i samband med Finlands hundraårsjubileum försöker samla hundra åbolänningar i olika åldrar i en och samma bok där de svarar tio typiska vänboksfrågor? Jo, det vet vi nu efter att denna vänbok bland annat har besökt ett eftis, ett stickkafé, ett IT-företag och delats på flera olika facebooktrådar. Den har varit i Rosala, hos inflyttade Åbostuderande, hos Utöfödda och ja, i hela Åboland har vi hittat ifyllare.

Det blev en process där vi frågade våra släktingar, vänner och bekanta – som i sin tur frågade sina släktingar, vänner och bekanta. Vi tog med frågor till jobbet, vi besökte nya ställen där vi visste att det rör sig personer i rätt ålder och vi kom i kontakt med släktingars hjälpsamma kompisar som vi inte ens kände, som gav namnen på alla lämpliga personer med familjemedlemmar i de åldrar vi hade brist på. Vi märkte att människor vi hittat helt olika vägar är i nära familj med varandra och vi fick erfara att människor är rätt villiga att ställa upp bara de får frågan. Kartan på nästa sida visar vilka vägar vi fått ihop svaren.

Vi gjorde uppdraget som en del av VårKultur 2017, ett årligen återkommande åboländskt kultursamarbete, som koordineras av Sydkustens landskapsförbund. Årets tema för VårKultur var "Speglingar. Kultur över generationsgränser".

Vi vill tacka Folkhälsan i Åboland och Sirkkala eftis för att vi fått låna era pensionärer respektive barn. Och självklart vill vi också tacka alla åbolänningar i olika åldrar som ville vara del i vår vänbok!

Vänliga hälsningar,
Cathrin Nyholm, Heidi Karhu och Tove Nylund
arbetsgruppen Mina 100 vänner

Mera information:

Lena Långbacka, Sydkustens landskapsförbund

044-544 3348, lana.langbacka@sydkusten.fi, www.sydkusten.fi

Hela boken kan läsas på www.varkultur.fi.

Minnesboksverkstäder

Paola Fraboni och Leila Malmefjäll

Ordkonstledare vid Sydkustens ordkonstskola

(kontaktuppgifter nedan)

En verkstad där ordkonstelever och vuxna/seniorer diskuterar minnesböcker och vänskap och skriver minnesverser tillsammans.

Erfarenheter under VårKultur 2017

Barnen blev inspirerade att se gamla minnesböcker och att uppleva en tradition som upphört. En del flickor fortsatte efteråt att göra nya minnesböcker.

För dem som hade egna minnesböcker var det roligt att visa sina minnesböcker och minnas den tiden och gamla vänner.

I en annan ordverkstad fick eleverna hitta på egna matrelaterade minnesverser under ett besök på ett seniorhus. Minnesboken med matverserna som eleverna skrev ställdes ut på seniorhuset och kunde fyllas i. Den färdiga minnesboken ställdes ut i skolan.

Mera information

Irène Poutanen, Sydkustens ordkonstskola

045-894 4088, irene.poutanen@sydkusten.fi, www.ordkonst.fi

Lena Långbacka, sydkustens landskapsförbund

044-544 3348, lena.langbacka@sydkusten.fi, www.sydkusten.fi

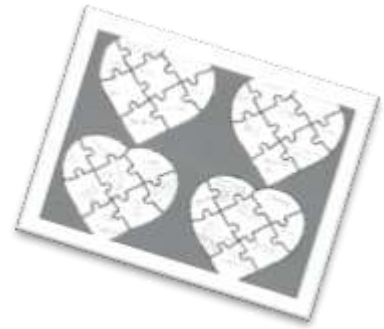
Paola Fraboni

040-962 5964, kreativitetsodlare@gmail.com

Seniorer möter en skolklass

Paola Fraboni

040-962 5964, kreativitetsodlare@gmail.com

Fyra vuxna intervjuades om utvalda teman som skola, fritid, mat, och viktiga föremål under barndomen. De besökte en skolklass (årskurs 2) och berättade sin historia i grupper. Barnen berättade om motsvarande upplevelser i sina liv så att det blev ett utbyte av berättelser. Barnen bearbetade de äldres berättelser i texter och bilder. Till slut ordnades en gemensam återträff där alla fick ett eget häfte med bildberättelserna.

Erfarenheter under VårKultur 2017

Det blev ett intressant utbyte av erfarenheter och livsberättelser mellan generationerna och nya vänskapsband skapades. Det var lärorikt och spännande för alla involverade. Det passade in i läroplanen och att få besök av utomstående i skolan gav mervärde på många sätt. De äldre uppskattade att få en orsak att "damma av" sina barndomsminnen.

Alla blev inspirerade att gå vidare, t.ex. genom att berätta för egna barnbarn eller fråga egna mor- och farföräldrar om deras barndom.

Barnen lärde sig mycket av att träffa utomstående personer, av att fundera på hur man ska bete sig, att förbereda sig på frågor, m.m.

Bra att tänka på

Förberedelserna är viktiga. Diskutera genom frågorna med de vuxna i förväg. Det blir också ett bättre resultat om skoleleverna har funderat igenom frågorna och vad de vill berätta. Det kan vara utmanande att hitta en tid som passar alla.

Mera information

Lena Långbacka, Sydkustens landskapsförbund

044-544 3348, lena.langbacka@sydkusten.fi, www.sydkusten.fi

Tårtverkstad

Linda Jakobsson, Cookie Corner

040-146 1118, infocookiecorner@gmail.com

www.cookiecorner.fi

En workshop där deltagarna, t.ex. barn och seniorer, bakar kakor och bjuder in släkt och vänner till en tårtbjudning som avslutning på dagen.

Vad behövs?

Tillgång till ett ordentligt kök och arbetsyta.

Erfarenheter under VårKultur 2017

De vuxna hjälpte verkligen barnen med bakning och dekoration och det fördes en del diskussioner om vilka motiv barnen hade på sina kakor. De vuxna blev lite i skuggan, även om de också fick baka kakor lyfte de inte fram sina på samma sätt som barnen och barnen var inte så nyfikna på de vuxnas kakor. De vuxna sade att de var inspirerade efter verkstaden och tyckte att det var roligt, barnen gav också genomgående positiv kritik. De vuxna verkade dessutom även uppskatta att känna sig behövda och kunniga, medan barnen lärde sig baka och använda nya verktyg både av ledaren Linda och andra vuxna.

Vi hade problem med att engagera några vuxna under de två första verkstäderna, men när vi började skriva namn i alla former färdigt för deltagarna aktiverades alla att baka en kaka. De vuxna fick ofta hjälpa barnen att hitta praktiska lösningar för hur de skulle tillverka det de ville tillverka, medan barnen hjälpte de vuxna genom att bolla idéer. Men idéutbyte skedde åt båda hållen. Barnens iver höll stämningen positiv och deltagarna klarade av att koncentrera sig.

Med många deltagare var tidtabellen väldigt knapp. När en del arbetade med kakkbottnen i köket, dekorerade de andra och behövde färga sockermassan, hjälp med användning av verktyg etc. vilket gjorde att de vuxna i gruppen inte fokuserade så mycket på sina kakor, utan mer på att hjälpa. Vi hade också gärna diskuterat allas kakor före gästerna anlände, då skulle generationerna interagerat mera. Vi kommer att underlätta skapandet av fyllning för att vinna tid i kommande verkstäder.

Barnen tenderade också vilja jobba med de andra barnen, så vi borde få en mera smidig kommunikation mellan vuxna och barn och inte bara presentera oss och rita på förkläden tillsammans, utan också skapa en bättre gruppdynamik i början.

Bra att tänka på

Verkstaden med 9 deltagare fungerade utmärkt, vi hade tid för att planera, diskutera och utvärdera, men då deltagarantalet var högre hade vi inte tillräckligt med tid för gemensam (muntlig) utvärdering och generationssamarbetet föll lite i skuggan av verksamheten. Vi borde ha haft mera tid för att hinna förklara varför vi samarbetar.

Tips

Ordna gammaldags kaffekalas med sju sorters kakor. Laga mat tillsammans. Ha olika teman för matlagningen, välj t.ex. favoriträtter för olika generationer och smaka tillsammans.

Mera information

Åbolands Ungdomsförbund rf

Fredrikaplan 1, 21600 Pargas

045-895 7353, 044-307 7407, auf@auf.fi, <http://auf.fi>

Läs och dramatisera sagor

Mecki Ruokolahti, Åbolands teaterskola

044-238 9841, mecki.ruokolahti@auf.fi, www.åts.fi

Seniorer läste sagor för teaterskolans elever. Sagorna bearbetades till föreställningen "Sagosoppan". Seniorerna deltog också i föreställningen.

Erfarenheter under VårKultur 2017

Barnen tyckte mycket om då seniorerna berättade sagor åt dem och flockades kring den som läste. Tyvärr hade seniorerna inte möjlighet att delta så mycket i repetitionerna, så en djup gemenskap mellan seniorer och barn uppstod inte. På grund av att de inte var med så mycket deltog barnen och seniorerna i skilda scener, så att de kunde repetera var för sig. Det var lite synd.

Båda grupperna verkade tycka att det var roligt att jobba ihop och barnen bad ofta seniorerna om hjälp om de t.ex. hade ett snabbt byte. Seniorerna deltog inte alltid i lekarna och den gemensamma uppvärmningen, men då de gjorde det fungerade det mycket bra.

Utmaningar

Seniorerna skulle kunna vara med mer och delta aktivare i uppvärmningar och dramaövningar. Det skulle ha lett till en tydligare gruppgemenskap för alla. Deras roll i projektet kunde ha specificerats mer, nu var den ganska öppen. Det här var en utmaning också eftersom seniorerna hade så mycket annat program och inte ville binda sig så mycket.

Att barnen var många fler än seniorerna kan också ha påverkat. De äldre ville inte ta plats och det är förståeligt, men för att utbytet ska fungera så måste de också ta lite plats.

Premiären i Pargas bibliotek var en succé med ca 60 personer i publiken.

Flera idéer och förslag

Drömverkstad

En verkstad där olika åldersgrupper möts kring framtidsdrömmar, förr och nu. Målet med verkstäderna är att deltagarna möts över generationsgränserna, utbyter erfarenheter med hjälp av kreativa metoder. Tanken är också att det skapas ett collage under verkstäderna som ställs ut på lämpligt ställe.

Tove Hagström, 045-895 8689, tove@yttra.fi

Carmela Johansson

Berättarcafé

Berättelser och samtal kring olika teman, över en kopp kaffe.

Mariella Lindén, mariella.linden@gmail.com

Gammaldags skola

Äldre och yngre möts på ett hembygdsmuseum för att tillsammans uppleva en gammaldags skola. Därefter besöker de äldre dagens skola och man samtalar om skillnader och likheter.

Sagalund, www.sagalund.fi

Pargas hembygdsmuseum, www.pargashembygdsmuseum.fi

Skivrådet (levyraati)

En panel på 4-6 personer från olika generationer lyssnar på 8-10 utvalda låtar. Efter varje låt ger panelen sina poäng åt låten och motiverar poängen.

Tematiska diskussioner

Diskutera olika personers syn på att leva och bo i Åboland utgående från olika fenomen, t.ex. hobbyer och fritid, mat, verktyg/redskap/föremål i vardagen, social samvaro, m.m. Vad har förändrats? Vad är lika? Intressant kunde också vara att ta fram vad man gör tillsammans och var gränserna för samvaro går samt vad vi kan lära oss av varandra.

Förslag till frågor att diskutera:

1. Vad gör/gjorde man på fritiden? Vilka hobbyer var/är populära? Ledd/fri verksamhet?
2. Vad leker/spelar man (kortspel, brädspel, utelekar...?)
3. Hur ser man på vänskap? Är vänner i samma ålder eller inte? Hur kommunicerar och umgås man med sina vänner? Var träffas man? Och hur håller man kontakt?
4. Hur ser man på mat? Lagar man mat från grunden? Halvfabrikat? Äter man tillsammans? Vad äter man?
5. Vad gör man tillsammans mellan generationerna? Vad gör man inte tillsammans?
6. Vad kan vi lära oss av varandra?

Läskväll

Ordna en multikulturell läsdag - inte med fokus på ålder och generationer, utan på språk och kulturer. Alla läser högt ett litet stycke ur en valfri bok på sitt eget modersmål. Det gjordes på Villa Lande i Kimito och besökarna var personer i åldern 8-80.

Hanna Mehtonen-Rinne, Kimitoön, 040-751 9836, hanna.mehtonen-rinne@kimitoon.fi

Filmvisningar med diskussion efteråt.

Se på filmer tillsammans, t.ex. med skolelever och seniorer.

- Skolbioföreläsning ordnades i Kimito för högstadie-elever och årskurs 6. Filmen som visades var Saattkokeikka/Udda vänner. Den handlar om möten över generationsgränser och läraren gav följande feedback: en fin film som berörde. Eleverna förstod och tog till sig budskapet. Fullständig tystnad under hela filmens gång tyder på att det var en film som fångade t.o.m. högstadie-eleverna.

- Skolbioföreläsning av Kaurismäkis film Ljus i natten för gymnasiets alla elever samt gratis föreläsning för pensionärer. Filmprat efter filmen med Gabriella Lindblom. Vi hade 25 pensionärer på plats, sammanlagt 78 som såg filmen. Även filmpratet var lyckat!

Hanna Mehtonen-Rinne, Kimitoön, 040-751 9836, hanna.mehtonen-rinne@kimitoon.fi

Teaterföreläsningar

Ko-Koo-Mo, klossteater med dockteaterkonstnär Roosa Halme,

Kan t.ex. visas i åldringshem/servicehem tillsammans med daghemsgrupper. Språklös, passade därmed bägge språken. En kort gemensam workshop efteråt.

Teater Fraktis föreläsning Hemgatan/Kotikatu för 5:e klassister och seniorer.

Föreläsningen har "fötts" ur kulturmöten över generationsgränser: skolelever har intervjuat sina mor- och farföräldrar om hur det var att vara barn förr. De viktigaste temana var skola, mat, kriget och kärlek. Starka scener om kriget. Kort diskussion efteråt.

Hanna Mehtonen-Rinne, Kimitoön, 040-751 9836, hanna.mehtonen-rinne@kimitoon.fi

Utställningar

Utställningar med konstverk som olika generationer gjort, antingen tillsammans eller var för sig. Vernissage och diskussioner i samband med utställningarna.

Självporträtt

Verkstäder för olika åldersgrupper (i daghem, på äldreboenden och öppna verkstäder) i att göra självporträtt. Självporträtten ställs på olika platser för att visa på mångfald i samhället. Kan kombineras med texter av deltagarna.

Litteraturtips

Här är ett urval böcker som passar för gamla och unga i alla åldrar och för gemensamma lästunder. Listan är sammanställd av bibliotekarien **Hellevi Johansson** vid Pargas stadsbibliotek. Hennes personliga favoriter är Sommarboken av Tove Jansson och Carina Wolff-Brandts böcker samt Topelius sagor.

Andersen, H.C: **Sagor**

Bergenholtz, Björn: **Blomstergrisen**

Bexell, Eva: **Boken om Prostens barnbarn**

Fagerberg, Maj: **Krutungar**

Frölander-Ulf, Lena: **En sann historia**

Gustavsson, Per: **Ritsagor**

Gustavsson, Per: **Skära och skäppa. Sagor och ting**

Jansson, Tove: **Mumin-böckerna**

Jansson, Tove: **Sommarboken**

Kattburga slott och andra finlandssvenska folksagor

Lindgren, Astrid: **När Adam Engelbrekt blev tvärarg**

Lindgren, Astrid: **När Bäckhultarn for till stan**

Lindgren, Astrid: **Pippi Långstrump**

Lindskog, Runo: **Anna och den vita vargen**

Stürmer, Wava: **Johan Ludvig: Jakobstadspojken som blev nationalskald**

Taikon, Katarina: **Katitzi-böckerna**

Topelius, Zacharias: **Adalminas pärla (och andra Topelius sagor)**

Wolff-Brandt, Carina: **En hunds memoarer**

Wolff-Brandt, Carina: **Vinden vänder på Trollskär**

Mera böcker och kontaktuppgifter till biblioteken på www.blanka.fi och vaski.finna.fi

Kontaktuppgifter

Här några nyttiga adresser med tanke på generationsöverskridande verksamhet.

Svenskspråkiga skolor och daghem i Finland hittas här: www.svenskskola.fi

Åbo svenska arbetarinstitut

Kaskisgatan 5, 20700 Åbo
044-907 4737, arbis@turku.fi

www.aboarbis.fi

Skärgårdens Kombi

Strandvägen 28, 21600 Pargas
044-358 59 81, kombi@pargas.fi

www.kombi.pargas.fi

Kimitoöns vuxeninstitut

Arkadiavägen 3, 25700 Kimito
02-4260 206, 02-4260 202, vuxeninstitutet@kimitoon.fi

vuxeninstitutet.kimitoon.fi

Johanna Slotte, Stiftelsen Hemmet

Observatoriegatan 2, 20700 ÅBO
050-324 9464, johanna.slotte@hemmet.fi

hemmet.fi

Eva Björkqvist, Folkhälsans Förbund

Munkvikvägen 31, 21600 Pargas
040-516 5679, eva.bjorkqvist@folkhalsan.fi

www.folkhalsan.fi

Hälsofrämjande verksamhet för hemmaboende seniorer. Vi är intresserade av samarbete med olika aktörer och kan erbjuda utrymme till olika evenemang som riktas till äldre och generationsöverskridande verksamhet.

Åbolands hantverk rf

Klockarståget 5 och 8, 21600 Pargas
Vretavägen 40, 25700 Kimito
02-458 3877, 02-421 744, taito.aboland@gmail.com

taitoaboland.fi

Åbolands hantverk är expert inom hantverk. Vi erbjuder program åt olika slags grupper i olika miljöer samt i våra egna utrymmen. Det kan vara kurser inom olika handarbetstekniker eller skapande verkstäder med olika teman. Berätta dina önskemål så ger vi en offert med ett trevligt innehåll.

Syd kustens ordkonstskola

Irène Poutanen, 045-894 4088, irene.poutanen@sydkusten.fi

www.ordkonst.fi

Ordkonst är en tvärkonstnärlig konstform som i första hand riktar sig till barn och unga. Ordkonstskolan erbjuder ordkonst i olika former för olika grupper och samarbetar gärna med andra kring olika projekt.

Finansieringsmöjligheter

Svenska kulturfonden

Åsa Rosenberg, Strandvägen 24, 21600 Pargas
0500-744 477, asa.rosenberg@kulturfonden.fi

www.kulturfonden.fi

Kultur på dagis - Kultur i skolan - Kultur i vården - Kultur på bibban

Fyrk.fi

En webbplats med information om privata fonder och stiftelser, statliga och regionala understöd, samt nordiska stödformer och EU-finansiering.

Kulturaktörer

Här en lista på några kulturaktörer som är intresserade av att jobba med kultur för olika målgrupper och över generationsgränserna. Kontaktuppgifter och närmare beskrivningar nedan.

Marina Askolin

Hälso- välmående/träning, Smovey-hälsoringar

Paola Fraboni

Ordkonst, matlagning, italienska, simning

Tove Hagström

Kommunikation, svenska språket, psykodrama

Hans G. Hästbacka

Bildkonst/Camera obscura, nålhålskamera

Marianne Petters

Danskonst

Riitta Saarikko

Rörelse, välmående, arbetshandledning

Ida Törnroos

Dramainstruktör, freelance

Victoria Yaroshik

Bildkonst

Marina Askolin

Dalsbruksvägen 706, 25900 Kimitoön
050-592 2572, smoovi.fi@gmail.com
smoovi.fi

Hälso- välmående/träning

Smovey hälsoringar passar människor i alla åldrar och med olika fysiska förutsättningar. Ringarna innehåller fyra stålkulor som skapar vibrationer som överförs via händerna till hela kroppen. Detta påverkar muskler, vävnader, nervsystem, organ, hjärta, blodcirkulation på ett positivt sätt.

Paola Fraboni, Kreare

Ljusuddastranden 3, 21600 Pargas
040-962 5964, kreativitetsodlare@gmail.com
www.paolafraboni.wordpress.com

Kultur och utbildning

- Jag erbjuder verksamhet i olika ordkonstformer, t.ex. ordplask, ordskoj, ordglad, ringlekar, sagoresor, berättarklubbar, ordkonstverkstäder.
- Jag håller kurser och demonstrationer inom matlagning för barn och vuxna.
- Jag är lärare i italienska språket och kulturen.
- Jag är baby- och barnsimlärare.
- Jag är skärgårdsguide.

Tove Hagström, Yttra

Brunnsvägen 2 C 10, 21600 Pargas
045-895 8689, tove@yttra.fi
www.yttra.fi

Kommunikation, psykodrama

Kommunikationsverkstäder för grupper som vill jobba med samarbete och välmående samt ha roligt tillsammans. Psykodramagrupper för personer som vill stressa av och utvecklas. Inspirerande kurser i svenska för grupper eller personer som vill stärka sina kunskaper i svenska och våga använda språket.

Hans G. Hästbacka

Åkerlidsgatan 1 | 78, 20740 ÅBO
0400-381 513, hansghastbacka@hotmail.com

Bildkonst / Camera obscura, nålhålskamera

Bygg en egen lådkamera och lär dig att fotografera med den. Lämpar sig för både barn och vuxna, minimiålder 5 år. Deltagarna bygger nålhålskameror av vardagliga föremål och fotograferar med dem i närmiljön. Fotografierna (pappersnegativen) framkallas och kontaktkopieras i ett mörkrum.

Marianne Petters

Fallavägen 46, 25700 Kimito
040 730 7433, marianne.petters@gmail.com

Danskonst

Verkstäder, lektioner och koreografier i modern dans, kreativ dans, dansimprovisation och koreografi för barn, unga, vuxna, seniorer.

Mångkonstprojekt = dans + andra konstgrenar (bildkonst, ordkonst, musik, teater). Platsbundna dansuppträdanden i olika omgivningar.

Foto: Maik Petters

Riitta Saarikko, Tmi Aqua Qi

Vestanviksvägen 63, 25830 Västanfjärd
050-367 6891, riitta@viisaskeho.fi
www.viisaskeho.fi

Rörelse, välmående, arbetshandledning

Jag vill inspirera människor att ta hand om sitt välmående; utveckla färdigheter att möta och uttrycka känslor tryggt och att skapa äkta möten mellan människor - både i arbetet och på fritiden. I detta är kroppsmedvetenhet och rörelse till nytta! Också arbetshandledning, både i grupper och enskilt.

Jag kan ge arbetshandledning till människor som jobbar i krävande yrken och möter svåra situationer.

Ida Törnroos, teaterkojan.com

Brännskär, 21650 Lillandet

040-746 3085, idamtornroos@gmail.com

Dramainstruktör, freelance

Fart, fantasi och förundran! Som dramainstruktör vill jag locka människor på äventyr utanför sina lådor.

Jag erbjuder workshops & kurser inom b.la. drama, teater och dans. Har nyligen grundat teaterföreningen Teater Kojan, som turnerar med föreställningar riktade till barn och unga.

Victoria Yaroshik

Viitatieaisenuja 14 as, 3, 21100 Nådendal

0400 261515, vyaroshik@gmail.com

www.justart.info

Bildkonst

Jag är konstnär och bor i Nådendal. Jag erbjuder konstkurser i olja och akvarell som passar för alla.

Dessutom kurser i Mandala som balanserar och harmoniserar livet, samt glasmålning för barn och vuxna. En viktig del i mina kurser är att utveckla kreativiteten hos alla. Kurserna kan göras på engelska, svenska och ryska.

Ett samtal om generationer

Lena Långbacka, Sydkustens landskapsförbund

044-544 3348, lena.langbacka@sydkusten.fi

www.sydkusten.fi

Varje tema inom VårKultur har sina utmaningar, så ock temat generationsöverskridande verksamhet. Till en början kändes det lätt men som det ofta brukar gå med nya ämnen: ju mer man vet, desto mindre förstår man och ju mer man tänker, desto svårare och mera komplext blir det. Det går att närma sig ett tema på så många sätt. Och småningom blir behovet stort av att gå tillbaka till grundfrågorna. I det här fallet: vad menar vi egentligen med begreppet generationer? Vad är generationsöverskridande aktiviteter? Vem vill vi nå och vad vill vi åstadkomma? Varför?

Mariella Lindén (bilden ovan) är berättare och författare. Hon hade inför VårKulturs slutseminarium i Åbo den 10 april fördjupat sig i funderingar kring begreppet generationer. Vi träffades för att fortsätta diskussionerna som startade på seminariet och spinna vidare på generationstrådarna. Det blev ett samtal som ledde in på många frågor, bland annat pratade vi om olika sätt att definiera generationer, om ålderssegregering, idealisering av ungdom och hjärnans utveckling.

Olika perspektiv på generationer

Generation är ett komplext och glidande begrepp. Hur är det t.ex. om jag är jämgammal med min moster – hör vi till samma eller till olika generationer? Det finns inget självklart svar på den frågan utan det beror på vilket perspektiv vi antar. Barn och föräldrar räknas vanligen till olika generationer, men ur ett tillräckligt långt perspektiv utgör alla som lever samtidigt en generation. I det perspektivet tillhör vi samma generation som våra mor- och farföräldrar eller våra barnbarn.

Adams släktavla i Bibeln är intressant läsning. I första Mosebok, kapitel 5, verser 1-2 kan vi läsa: "Detta är Adams släktavla. Då Gud skapade människan gjorde han henne lik Gud. Som man och kvinna skapade han dem. Han välsignade dem och gav dem namnet människa när de skapades." Småningom föds Noa och i vers 32 står det: "När Noa hade levt i 500 år blev han far till Sem, Ham och Jafet". I kapitel 9, verserna 28-29: "Efter floden levde Noa 350 år. Noas hela livstid blev 950 år; sedan dog han." Ett långt perspektiv, med andra ord.

Utgår vi däremot från ett kort tidsperspektiv i nutid, så delar vi in folk i mycket små grupper, som årskullar och skolklasser eller årtionden. Då kan bara ett eller två år skilja generationerna.

Ett sätt att analysera begreppet generation är att dela upp det i familjeperspektivet, epokperspektivet och det kulturella perspektivet.

Familjeperspektivet är kanske det vanligaste och enklaste sättet att dela upp generationer. Det utgår från kärnfamiljen och generationerna definieras utgående från ett föräldra-barn-perspektiv. I det perspektivet hör jag och min jämgamla moster till olika generationer.

Mycket av det vi kallar generationsöverskridande sker utgående från det här perspektivet. Det är ofta inom familjen som kunskap förs vidare till nästa släktled. Även inom VårKultur hade vi flera aktiviteter som riktade sig till barn och mor-/farföräldrar. En orsak till det var kanske just för att det är den enklaste utgångspunkten och att det är relativt lätt att nå flera generationer den vägen.

Epokperspektivet utgår från ett betydligt längre perspektiv, dvs. utgångspunkten är tidsåldrar och epoker på minst 40-50 år. Det här synsättet ger ett annat perspektiv på tillvaron och innebär att alla som levat under samma tid räknas som samtida och bildar en generation. I det här perspektivet tillhör jag och min moster definitivt samma generation. Dessutom tillhör jag samtidigt också samma generation som både mina föräldrar och mina barn – en hisnande tanke. Å andra sidan: när 2200-talets människor tittar bakåt spelar det knappast så stor roll om en person föddes 1931, 1962 eller 1996.

Väljer vi det här perspektivet för våra aktiviteter blir utmaningen på ett annat plan. Då handlar det framför allt om att hitta likheterna mellan alla som lever nu och spegla oss mot tidigare epoker.

Minnesböcker diskuteras på Folkhälsan i Helsingfors.

Kulturella generationer utgår från när människor är födda och hur det rådande samhället präglar människan under uppväxten. Det är ett synsätt som glidit från att användas om personer under deras produktiva period till att definiera när man är född. I början av 1900-talet menade man med en 40-talist en person som blev vuxen och produktiv under 1940-talet. Senare har det kommit att betyda det årtionde man är född. Jag är född 1962 och därmed en 60-talist. Vi kallas i vissa sammanhang generation X.

Enligt det här synsättet har man tagit fasta på det som präglat oss under vår uppväxt, dvs. hur samhället såg ut, vilken musik man lyssnade på, världsläget, mode, teknik, m.m. Ur det här

perspektivet blir det intressant att se på skillnaderna i samhällssituationen under olika årtionden och analysera hur detta präglar människor. Generationerna har fått olika benämningar: babyboomers, generation X, Y och Z och det finns otaliga analyser av varför vi är som vi är. Också marknadskrafterna verkar analysera målgrupper ur detta perspektiv. Det kan man märka bland annat i reklamerna på sociala medier.

Generationsöverskridande – varför?

Tillbaka till generationsmöten. De sker hela tiden, varje dag: inom familjer, på arbetsplatser, inom hobby- och fritidsverksamhet. Då kan man fråga sig om vi faktiskt behöver projekt där vi organiserar träffar för olika generationer.

***Sjunga, dansa, lycklig
Njuta, pausa, älska
Jag älskar dig
(9-30-59 år)***

Efter att ha diskuterat frågan ur olika synvinklar kom vi fram till att det finns ett stort behov av organiserad generationsöverskridande verksamhet. Uttryck som "Det var bättre förr" eller "Dagens ungdom" är så, tyder på att det finns stora klyftor mellan generationerna i vårt samhälle, som i mångt och mycket är uppdelat i små ålderssegment. Den tekniska utvecklingen verkar öka klyftorna. De unga förväntas behärska den nya tekniken, medan seniorer ofta får en stämpel av att vara stofiler och trögtänkta. Ungdomen lyfts upp som idealet, det är de som behärskar moderna tekniska hjälpmedel. Urbaniseringen och globaliseringen har dessutom gjort att många barn och ungdomar saknar samband och rötter. Därmed har de inte möjlighet att regelbundet träffa sina egna mor- och farföräldrar. Och vice versa, många människor har sina barn och barnbarn långt borta. För dem finns det trots allt få arenor för naturliga möten över generationsgränser.

Under årets VårKultur har många värdefulla möten skett och nya aktiviteter testats. Målet har varit att öppna upp för ett samspel och en dialog. Vi har strävat efter att skapa mötesplatser där deltagarna är aktiva tillsammans och möts som jämlikar. Vi har velat skapa sammanhang där vi lyssnar på varandra för att öka förståelsen mellan generationerna och där vi tar vara på olika erfarenheter. Ibland har det gått bra, men det har också kunnat vara svårt att frångå vissa mönster och inrotade strukturer.

Gemenskap och kunskapsöverföring

Vi har upplevt mycket glädje, många nya vänskapsband och flödande kreativitet under VårKultur. Men generationsöverskridande verksamhet är mycket mera än trevliga stunder av gemenskap. De äldre generationerna har kunskaper och erfarenheter som på olika sätt behöver föras vidare. Om ungdom idealiseras för mycket finns det risk för att den s.k. grå eminensen glöms bort. Då förlorar vi något viktigt. Modern hjärnforskning visar att hjärnan hela tiden utvecklas. Den unga hjärnan är bra på detaljer men en gammal hjärna är bättre på att se sammanhang. Vi behöver varandra.

Vi som är i medelåldern (vem som är medelålders – det är en annan historia) är enligt Mariella kittet som förenar barn och äldre. Det är vi som har den kritiska uppgiften att sammanföra och skapa platser för möten. Vår uppgift är att hålla diskussionen vid liv och fortsätta skapa

mötesplatser för olika åldersgrupper. Men det finns ett behov av att vidga våra synsätt och bredda verksamheten. Det är alltför lätt att tänka att generationsmöten handlar om träffar mellan småbarn och seniorer. Det är kanske för att vi lätt kan nå dem, t.ex. via daghem och äldreboenden.

VårKultur 2017, del av utställning i Pargas bibliotek.

Att nå den vuxna allmänheten är däremot svårare. Det är inte heller lätt att engagera ungdomar. Därför kunde nästa steg vara att utveckla mötesplatser som fungerar för t.ex. tonåringar och barn eller för nyblivna pensionärer och unga vuxna. Det skulle vara spännande att ordna möten mellan 30-åringar och 60-plussare för att diskutera erfarenheter kring mode, musik, heminredning eller social samvaro och vad de betyder.

Tack Mariella för en intressant och inspirerande pratstund!

***Traktor glassbil bormaskin
Fru barn lycklig
Flitig energisk glad
(3-40-50)***

Augusti, 2017

www.varkultur.fi